

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Studieplan för utbildning på forskarnivå i Psykologi

(Doctoral studies in Psychology)

Beslut om inrättande

Studieplanen är fastställd av fakultetsnämnden vid Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap 2018-09-13 att gälla från och med 2018-09-13.

Allmänna bestämmelser för utbildning på forskarnivå finns i Högskolelagen och Högskoleförordningen. Utbildning på forskarnivå vid Karlstads universitet ges i den omfattning som tillgängliga resurser medger.

Denna studieplan ersätter tidigare fastställd studieplan 2011-05-05, FAK1 2011/61.

1. Allmänt

Psykologins uppgift är att söka förstå och klargöra varför människor tänker, känner, reagerar och handlar som de gör. Fokus är på individen och individens utveckling, men personen och personens fungerande är inte skilt från den miljö som han eller hon lever i. En viktig uppgift är därför att se personens tänkande, känslor och beteende som del i ett människa-miljö system.

Den psykologiska forskningen vid Karlstads universitet sker huvudsakligen inom två profilområden: klinisk psykologi och vardagslivets psykologi.

Forskarutbildningen i psykologi anknyter till ämnets två forskningsprofiler men kännetecknas samtidigt av mångfald i ämnesval. Avhandlingar kan behandla så skilda forskningsfält som hälso-, transport-, konsument- och organisationspsykologi.

2. Utbildningens mål

2.1 Allmänna mål

Allmänna mål för utbildning på forskarnivå beträffande kunskap och förståelse, färdighet och förmåga, samt värderingsförmåga och förhållningssätt, anges i Examensordningen (Högskoleförordningen, bilaga 2).

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- *visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.*

För doktorsexamen skall doktoranden

- *visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och*

- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För **licentiatexamen** skall doktoranden

- visa sådan färdighet visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forskning och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

För **doktorsexamen** skall doktoranden

- visa sådan färdighet till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För **licentiatexamen** skall doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

För **doktorsexamen** skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig uppsats/Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

För doktorexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd. (Högskoleförordningen, examensordningen)

OBS Inom ämnet psykologi krävs att doktoranden har fått en vetenskaplig uppsats om minst 97,5 högskolepoäng godkänd för licentiatexamen. För doktorexamen krävs på motsvarande sätt en vetenskaplig uppsats om minst 165 högskolepoäng godkänd (se punkt 6.2 Doktorsavhandling och licentiatuppsats).

3. Behörighet

Behörig att antas till utbildning på forskarnivå är den som uppfyller villkor för såväl grundläggande som särskild behörighet och som har sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (Högskoleförordningen, 6 kap)

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller som på annat sätt inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om det finns särskilda skäl. (Högskoleförordningen, 6 kap)

3.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till forskarutbildning i psykologi har den som antingen

- har 120 högskolepoäng med successiv fördjupning inom huvudområdet psykologi eller
- har avlagt psykologexamen eller psykoterapeutexamen eller
- inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

4. Antagning

Ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå sker i den ordning som fastställts av universitetsstyrelsen vid Karlstads universitet.

5. Urval

Grunden för urval bland behöriga sökande är graden av förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen. Stor vikt läggs vid resultaten från fördjupningskurs i psykologi eller motsvarande, framförallt självständiga arbeten. Vid bedömningen tas också hänsyn till den sökandes övriga studieresultat, kvaliteten på självständigt utförda uppgifter av forskningskaraktär samt arbetslivserfarenheter av betydelse för forskarutbildningen i psykologi. Vid urval och antagning till forskarutbildning i psykologi vid Karlstads universitet tas hänsyn till att den studerandes forskningsinriktning svarar mot befintlig handledarkapacitet.

Sökande som antas till forskarutbildningen förutsätts, om ej särskilda skäl föreligger, genom närvaro delta i ämnets verksamhet och forskningsmiljö.

6. Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildningen på forskarnivå kan genomföras med sikte på doktorsexamen respektive licentiatexamen. Doktorsexamen innebär en utbildningstid på fyra år, motsvarande 240 högskolepoäng (hp), och licentiatexamen innebär en utbildningstid på två år, motsvarande 120 hp.

Utbildningen innehåller dels en kursdel och dels ett självständigt arbete (vetenskaplig avhandling respektive uppsats). För doktorsexamen omfattar kursdelen 75 hp och doktorsavhandlingen 165 hp. För licentiatexamen omfattar kursdelen 22,5 hp och den vetenskapliga uppsatsen 97,5 hp.

6.1 Kurser

Ämnesspecifika kurser

Forskarutbildningen i psykologi omfattar följande obligatoriska moment för **licentiatexamen**

- Icke-parametrisk statistik, 7,5 hp.
- Parametrisk statistik, 7,5 hp.
- Kvalitativ metod, 7,5 hp

doktorsexamen

- Icke-parametrisk statistik, 7,5 hp.
- Parametrisk statistik, 7,5 hp.
- Kvalitativ metod, 7,5 hp.
- Genusperspektiv inom psykologin, 3 hp.
- Forskningsetik, 4,5 hp

Examinator avgör om någon av de universitetsgemensamma obligatoriska kurserna eller de ämnesspecifika kurserna kan bytas ut mot en likvärdig kurs för licentiat- och doktorsexamen. Relevanta valfria kurser väljs i samråd med handledare och examinator.

Doktorandseminarier genomförs kontinuerligt, där doktoranderna har möjligheter att presentera planeringen av avhandlingsarbetet, artiklar klara för insändning och planering av ramberättelsen. Doktoranden skall göra presentationer och vara opponenter vid ett flertal tillfällen samt aktivt delta i diskussionerna vid seminarierna under forskarutbildningen.

6.2 Doktorsavhandling och licentiatuppsats

Deltagare i utbildning på forskarnivå skall utarbeta en vetenskaplig avhandling för doktorsexamen (165 hp) respektive en vetenskaplig uppsats för licentiatexamen (97,5 hp). Avhandling och licentiatuppsats kan antingen vara ett vetenskapligt sammanhängande verk, d.v.s. en monografi eller en sammanläggsavhandling bestående av flera publicerade vetenskapliga uppsatser försedda med en sammanfattande inledning. Licentiatuppsatsen skall försvaras vid ett licentiatseminarium. Doktorsavhandlingen skall försvaras vid en offentlig disputation. För mer information se gällande policydokument "Regler för doktorsavhandling och disputation" och "Regler för licentiatuppsats".

Avhandlingen, som i normalfallet skrivs på engelska eller svenska, skall dokumentera den studerandes förmåga att på ett vetenskapligt tillfredställande sätt självständigt behandla ett problem inom ämnesområdet. Doktorsavhandlingen skall kvalitetsmässigt ligga på en sådan nivå att den bedöms uppfylla rimligt ställda krav för att antas till publicering i en internationell vetenskaplig tidskrift eller monografiserie av god kvalitet. Licentiatuppsatsen skall vara ett vetenskapligt arbete av god kvalitet och kan utgöra en del av doktorsavhandlingen.

6.3Handledning

Den som antagits till utbildning på forskarnivå har rätt till handledning enligt gällande antagningsordning för forskarutbildning vid Karlstads universitet.

I samband med antagningen skall huvudhandledare och biträdande handledare utses i samråd med doktoranden. Handledarna skall ge råd och synpunkter för val av område och ämne för avhandlingen samt för genomförande av avhandlingsarbetet. Doktoranden skall genom regelbundna kontakter hålla handledare underrättad om arbetets fortskridande och inhämta råd om den vidare uppläggningsen.

Handledarnas uppgift är att fortlöpande diskutera, läsa och kritiskt granska doktorandens forskningsarbete innan det läggs fram för disputation. Under avhandlingsarbetet bör handledaren organisera grupper av doktorander som bearbetar likartade vetenskapliga frågeställningar. Handledaren skall uppmuntra doktoranderna att själva organisera möten för utbyte av erfarenheter kring forskningsarbetet.

6.4 Individuell studieplan

Vid studiernas början skall doktoranden i samråd med sin handledare upprätta en individuell studieplan inom sex månader. Studieplanen skall innehålla en ordentligt genomtänkt och tidsmässigt realistisk planering med tid avsatt för kurser, forskning, undervisning, annan institutionstjänstgöring och handledning. Planen skall också innehålla en problemformulering, forskningsarbetets syfte samt metodiska och teoretiska utgångspunkter.

Den individuella studieplanen skall kontinuerligt (minst en gång per år) följas upp med kommentarer och eventuella korrigeringar i skriftlig form.

6.5 Examination

Examination av kurser sker enligt gällande kursplaner. Vetenskaplig avhandling, respektive licentiatuppsats examineras enligt högskoleförordningen (Kap. 6, §§ 33-35), samt gällande policydokument vid Karlstads universitet.